

nieuws uit de regio

Natuurvereniging 'Ken en Geniet' jubileert

Ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van de Dongense natuurvereniging 'Ken en Geniet' wordt in de gemeente Dongen in het weekend van 5 en 6 februari 1983 een natuurtentoonstelling gehouden. Behalve de jubilerende vereniging, die een zo goed mogelijke indruk wil geven van haar activiteiten, nemen ook tal van plaatselijke milieuvriendelijke verenigingen hieraan deel. Zo zullen onder meer van de partij zijn: Stichting Natuurbehoud en Milieubeheer, Natuurverkenner, bijhoudersvereniging 'Ambrosius', tuintiersvereniging 'De Hovenier' en de fotoclub Dongen.

Daarnaast zullen ook landelijke organisaties deelnemen. Tijdens de tentoonstelling zullen doorlopend films en dia-klankbeelden vertoond worden.

De tentoonstelling zal worden gehouden in het ontmoetingscentrum 'De Cammeleur', Hoge Ham 126 te Dongen. Openingstijden op zaterdag 5 februari 1983 van 14.00-20.00 uur en op zondag 6 februari van 11.00-17.00 uur. Nadere inlichtingen verkrijgbaar bij mevrouw Th. Wevers, Bolkensteeg 34, 5103 AB Dongen, 01623-12437.

Organisatie Wintervoeding en Revalidatie, Gooi- en Vechtland

Over het afgelopen seizoen verscheen wederom een kort gestencild verslag van 3 bladzijden. Door veel wintervoeding heeft men talloze vogels de winter trachten door te helpen. Vooral de heren H. Harder, H. van de Rijd, M. Waaijer en Honig zijn hier heel druk mee geweest. Het botulisme eiste weer veel slachtoffers, ondanks het preventieve inenten van tientallen eenden door dierenartsen.

Nadere inlichtingen over deze organisatie zijn verkrijgbaar bij de secretaresse-penningmeesteresse mevrouw E.M. Mulder-Eenjes, Prins Frederik Hendriklaan 6, Naarden. 02159-43628.

Nestkastenverslag 1981-82 - Vogelwacht Zuidoost-Drenthe

De Vogelwacht 'Zuidoost-Drenthe' heeft een uitgebreid nestkastenverslag uitgegeven over de jaren 1981 en 1982. De resultaten met houten en plastic mezenkasten en oude en nieuwe modellen grauwe vliegenvangerkasten, verdeeld over acht onderzoekgebieden (Nieuw-Schoonebeek, Schoonebeek, Weiteveen, Erica, Zuidbarge, Emmen en Zweelo) komen ter sprake. Per gebied wordt een beschrijving gegeven van het terrein en de bereikte resultaten met de nestkasten. De broedsels worden in een tabel per jaar weer gegeven. Ook zijn de resultaten met de boomkruiper-, spechten-, torenvalk-, uilen-, en experimentele kasten vermeld. In speciale hoofdstukken wordt ingegaan op geconstateerde vernielingen aan nestkasten en het ringen van nestjongen.

In vier bijlagen worden alle gegevens nog eens duidelijk samengevat. Interessant zijn de successen die zijn geboekt met de nieuwe vliegenvangerkasten (50 x 110 mm). Deze kasten blijken voor Gekraagde Roodstaart zeer aantrekkelijk te zijn en het is de moeite waard om dit model in de volgende seizoenen in aantal uit te breiden. In verschillende van de onderzoekgebieden werden ook Bonte Vliegenvangers broedend in nestkasten aangetroffen.

De samenstellers van dit 35 bladzijden tellende gestencilde verslag (32 tabellen, 6 bijlagen) zijn Gerrie Abel, Hans van Berkel en Jan Dekkema (1982). Nadere informatie zijn verkrijgbaar bij de Vogelwacht 'Zuidoost-Drenthe', secretaris P. Ahlers, Slenerbrink 80, 7812 HE Emmen.

Het verslag is verkrijgbaar door overmaking van f 7,- (inclusief portokosten) op girorekening 3 682 860, ten name van J. Hogeveen, Berkenlaan 19, 7761 PM Schoonebeek, onder vermelding 'nestkastenverslag 1981-82'.

Jaarverslag 1981 - Vogelwerkgroep Eibergen

Het jaarverslag 1981 van deze actieve, kleine vogelwerkgroep bevat onder meer gegevens over de jaarlijkse broedvogeltelling (meer dan 40 min of meer milieugevoelige soorten), fenologie-gegevens, ringonderzoek, vogelwaarnemingen in de gemeente, samenvatting van de trekwaarnemingen en een lijst bijzondere waarnemingen. In totaal 22 gestencilde bladzijden.

Geïnteresseerden kunnen zich in verbinding stellen met C.C. van Beinum, Leliestraat 50, 7151 GK Eibergen, 05454-3058

Avifaunistische gegevens Goeree-Overflakkee

In 1980 zijn door de Vereniging voor Natuur- en Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee, evenals het voorafgaande jaar, broedvogelinventarisaties en andere vogeltellingen uitgevoerd op Goeree. De verkregen gegevens werden in een gestencild verslag van 37 bladzijden samengevat.

Naast de broedvogels zijn ook niet-broedvogels geteld. In de wintermaanden zijn tellingen uitgevoerd aan de Brouwersdam en werd geheel Goeree-Overflakkee geteld op stootvogels en ganzen. Bovendien zijn een aantal fenologische gegevens vermeld. Het verslag geeft een indruk van de vogelrijkdom van Goeree-Overflakkee. Indien wij de gegevens van 1980 vergelijken met de Sovon-broedvogelatlas, dan is te zien dat Steenuil en Nachtegaal nieuw zijn voor de gemeente Oostflakkee als broedvogel.

Er wordt aangedrongen op een regelmatige inventarisatie van 'Het Grootte Gat'. Tussen 1975 en 1981 werden er in totaal 83 vogelsoorten waargenomen, waarvan alleen al 68 soorten in 1980. Het krekenslandschap is plaatse-

lijkt ernstig aangetast doordat graslanden in akkers zijn omgezet. De krekken kunnen rijk aan vogels zijn. De Kluut is in het zanddepot Stellendam door verstoring van motorcrossers in aantal afgenomen, terwijl de Kokmeeuw hierdoor daar geheel niet tot broeden kon komen.

In de Grevelingen namen Kluut, Kokmeeuw en Visdief echter toe, mogelijk ten gevolge van toenemende verruiging van de vegetatie en door verstoring van surfers elders. Dit laatste is onder andere geconstateerd op de Hompelvoet. De broedvogellijst van de houtwallen van de Hofdijksweg vermeldt in totaal 34 vogelsoorten.

Het rapport is verkrijgbaar door storting van f 7,50 (inclusief portokosten) op gironummer 2 940 138 van de Vereniging voor Natuur- en Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee, Oude Tonge, onder vermelding 'Avifaunistische gegevens Goeree-Overflakkee 79/80'.

De vogels van de Westerschelde

Van 'Zeeuws Nieuws' verscheen pas geleden (8e jaargang, no.2, september 1982) een thema-nummer over de Westerschelde. De thema-nummers, die de actieve redactie van dit interessante en goed geredigeerde tijdschrift, hebben inmiddels een zekere faam gekregen omdat ze ons op een prettige en duidelijke wijze inlichten over natuur, landschap en milieu in de provincie Zeeland.

Op de bladzijden 44-48 schrijft E.C.L. Marteyn over 'De vogels'. De Westerschelde blijkt een niet langer te onderschatten betekenis te hebben voor allerlei vogelsoorten, die de estuaria jaarlijks aandoen. De functie blijkt erg veelzijdig te zijn: foerageer-, rust-, en ruigebied tijdens de trek, overloopfuncties in strenge winters voor eenden, steltlopers, zwanen en sommige zangvogels, slaapplaatsen voor overwinterende ganzen, broedplaatsen voor sterns, meeuwen en steltlopers, ruiplaats voor (Berg)eenden. Het kan niet voldoende onder de aandacht gebracht worden dat estuaria, zoals de Westerschelde, een bijzonder, rijk, maar ook erg zeldzaam leefmilieu vormen voor vele vogels gedurende een periode van het jaar.

De enorme uitgestrektheid van het broedareaal van de vogelsoorten, die een verblijf in de estuaria in hun jaarcyclus hebben opgenomen, toont mede het grote ornithologische belang aan van deze gebieden. Ze zijn het hele jaar door volledig bezet door steeds verschillende soorten. Het is te hopen dat wij niet te laat onze grote verantwoordelijkheid ten aanzien van deze gebieden gaan beseffen... Aansluitend op dit hoofdstuk over de vogels wordt door de pas overleden mr. T. Lebert de jacht op de Westerschelde behandeld. In dit hoofdstuk pleit hij met nadruk voor de beëindiging van de watervogeljacht in de Westerschelde. Bovendien was het voor hem onbegrijpelijk dat de overheid hier nog steeds als jachtverhuurder blijft optreden, terwijl ook de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging er zich in 1980 tegen heeft uitgesproken.

'Zeeuws Nieuws' is een kwartaaluitgave van de stichtingen het Zeeuwse Landschap, Zeeuws Coördinatieorgaan voor Natuur-, Landschaps- en milieubescherming en het Zeeuws Biologisch Museum. Donateurs van genoemde stichtingen ontvangen het blad gratis. Redactieadres: Europastraat 7, 4417 BH Hansweert, 01130-2715.

Wilde planten en dieren in de Noordoostpolder

Veertig jaar na het droogvallen van de Noord-oostpolder heeft Piet Bremer de balans opgemaakt over wat er zoal over dit gebied is gepubliceerd inzake de flora en fauna. In de vier decennia zijn er talloze rapporten en artikelen op dit gebied verschenen, die nu voor het eerst in een boek zijn samengevoegd.

Wilde planten, vogels, maar ook zoogdieren en diverse groepen insecten komen aan de orde. In die veertig jaar is er veel veranderd. Het strakke landschap van de polder maakt een arme indruk. Toch werden in de jaren zeventig 550 hogere plantensoorten en meer dan 100 vogelsoorten als broedvogel getoet. Eén vijfde van de polder is interessant te noemen. Het betreft vooral de randen van de polder, waaronder alle polderbossen (zie ook Het Vogeljaar 28(6): 287-292). Belangrijk is het hoofdstuk over natuurbouw, omdat daarin diverse mogelijkheden worden opgesomd om de variatie in het gebied te vergroten, waaronder een ander gebruik van het voormalige eiland Schokland en het inspelen op kwelsituaties.

Piet Bremer: Wilde planten en dieren in de Noordoostpolder. 172 bladzijden, vele foto's, pentekeningen en figuren (1982). Uitg. P. Bremer, Emmeloord in samenwerking met het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (IVN), afd. Noord-oostpolder, De Alpen 23, 8303 GC Emmeloord. Adres van auteur: P. Bremer, p/a Geleenstraat 11, 8303 JB Emmeloord. Verkrijgbaar door storting van f 15,- + f 4,20 portokosten = f 19,20 op postgiro 825 234 van de Algemene Bank Nederland, Zwolle, ten name van IVN, afd. Noord-oostpolder, met bankrekeningnummer 598 414 363.

Ooievaarsstation geopend te Leek

Op 27 november 1982 is een ooievaarsbuitenstation geopend te Leek, Groningen. Er bevinden zich 14 Ooievaars, waaronder twee broedparen, waarvan men hoopt dat ze in 1983 zullen gaan broeden. Het station heet 'Hanneke' en is genoemd naar een meisje uit de stad Groningen, dat voor ze vorig jaar door een ziekte overleed, al een Ooievaar had geadopteerd.

Dit buitenstation is het zevende in ons land. Ze zijn ontstaan uit het in 1969 opgerichte ooievaarsdorp Groot Ammers in de Alblasserwaard.

Aalscholver in oostelijk Zeeuwsch-Vlaanderen

In het Belgische driemaandelijks blad 'Veld-ornithologisch Tijdschrift' 5 (3) : 94-102 verscheen een artikel van M.A. Buise over de Aalscholver in het oostelijk deel van Zeeuwsch-Vlaanderen.

Uit de bewerking van de beschikbare gegevens bleek dat tot omstreeks 1940 de Aalscholver een regelmatige broedvogel was in

één of zelfs meerdere kolonies. Het kappen van de nestbomen en de vervolging worden als oorzaak aangegeven van het verdwijnen van deze soort. Na 1940 was het er alleen een regelmatige doortrekker en wintergast. De jaren zestig kenmerkten zich door een sterke achteruitgang. Sedert 1973/1974 neemt het aantal weer toe en wordt het aantal van direct na de oorlog weer bereikt.

De schrijver vraagt zich af of de soort opnieuw in dit gebied broedvogel zal worden. Als geschikte broedplaatsen acht hij het eilandje Braakman, bosschages Hedwiggpolder bij het Verdrongen Land van Saefthinge of Groot Eiland.

Draaihals te Mijnsheerenland

Op 13 mei 1982 arriveerde ik om circa 19.15 uur bij mijn woonhuis in Mijnsheerenland. Toen ik met mijn auto de oprit van het erf wilde oprijden zag ik een vogel op de oprit zitten waarvan ik op het eerste gezicht dacht dat het een nog jonge lijster was; echter na uit de auto te zijn gestapt om de 'jonge' vogel even opzij te zetten zag ik meteen dat het niet zo maar een lijsterjong was.

De vogel was opvallend veel mooier getekend en had brede banden dwars over de staart. Hij liet zich gemakkelijk benaderen maar net toen ik de vogel wilde verzetten vloog hij als het ware vanuit mijn hand in de Japanse Kers die in mijn tuin staat. Hij vloog op een manier

zoals jonge vogels dat plegen te doen maar het komt mij voor dat dat wel een beetje vroeg zou zijn voor een Draaihals zo het al zo zou zijn dat ze in dit gebied tot broeden komen.

Echter nadat ik de auto had weggezet bleek dat het beestje nog steeds in de boom zat en ik toog dus snel naar binnen om camera met 300 mm en statief te pakken teneinde de Draaihals te fotograferen. Hij bleef rustig zitten en ik kon dan ook diverse dia's maken zowel het profiel als van achteren in verband met de karakteristieke tekening op de staart. Vreemd want Draaihalzen staan toch als schuw te boek; misschien was hij vermoeid, want soms sloot hij de ogen alsof hij zat te dommelen, of ziek, waardoor tevens verklaard kan worden dat hij zo'n dikke indruk (van een jonge vogel) maakte, immers zieke vogels gaan ook vaak 'bolzitten'.

Enige tijd later, namelijk op 22 mei 1982 zagen wij (nu was mevrouw A. Uyterlinden er ook bij) de Draaihals weer zitten en wel op het fietspad bij mevrouw Uyterlinden voor het huis. Dit keer was het duidelijk een volwassen vogel, veel slanker en een volwassener indruk.

Ook nu liet hij zich tot op circa 2 meter benaderen alvorens na nog enige tijd te hebben gezeten in de linden die hier langs de laan staan in te vliegen en op een typische Draaihals-maniër met de staart tegen de tak aan te gaan zitten.

Helaas had ik nu mijn Nikon niet bij de hand en de vogel vertrok alweer zodat we afspra-

Draaihals, Mijnsheerenland, 13 mei 1982.

Naar dia: F.L.J. Wuljts.

ken dat mevrouw Uyterlinden mij zou waar-
schuwen als hij er weer zat, want hij kwam
wel vaker op die plaats, echter zoals zou blij-
ken één keer teveel.

Een dag later namelijk op 23 mei wordt er bij
mij aangebeld en staat mevrouw Uyterlinden
op de stoep met in haar hand de Draaihals;
doodgereden op het fietspad...

U kunt zich voorstellen hoe wij ons voelden.

■ F.L.J. Wuijts, Raadhuislaan 11, 3271 BS Mijnsheerenland.

Lesbrief over nestkasten

De IVN-afdeling Heerenveen heeft een les-
brief over nestkasten uitgegeven. In een ge-
stencild pakket van vijftien bladzijden wordt
aan kinderen van 10 tot 12 jaar uitgelegd wat
nestkasten zijn, hoe je ze kunt maken en wat
je in de nestkast kunt verwachten. Scholen,
die het lespakket bestellen, kunnen van de af-
deling ook nestkasten lenen om het geheel
voor de kinderen wat duidelijker te maken.

De lesbrief is te bestellen bij T.M. Kuperus, Menno van Coe-
hoornweg 13, 8563 AD Wyckel.

Thema-nummer van 'Duin': Faunabeheer in duinen

In een nummer van 'Duin' (jaargang 5, no.2,
mei 1982) zijn alle inleidingen van een door de
Stichting Duinbehoud georganiseerde stu-
diedag op 13 februari 1982 op schrift gesteld.
De stichting vindt het van groot belang dat de
problematiek van het beheer van de zo be-
langrijke natuurgebieden als de duinen een
zo breed mogelijke aandacht behoort te krij-
gen.

E.A.J. Wanders bespreekt het 'Beheer van
meeuwenkolonies in de Hollandse duinen'
(bladzijde 18-22). Hij stelt dat nieuwe meeu-
wenkolonies bij voorkeur dienen te worden
gesitueerd in relatief voedselrijke en dynami-
sche gedeelten van duinen in een beheer, dat
gericht is op de ruimtelijke ordening van
meeuwen. Voor de vastelandduinen van Ne-
derland is dit de duinstrook, die aan het
strand grenst en de terreinen die door de infil-
tratie van rivierwater zijn geëutrofiëerd. 'Als
de overheid in de Nederlandse duinen natuur-
behoud tot doel stelt', zegt hij, 'dan dient de
oorzaak van de toename van de Zilvermeeuw
en de Kleine Mantelmeeuw, voor zover dit,
een gevolg is van handelen door de mens, te
worden weggenomen'.

Mevrouw dr. G. Baeyens bekijkt 'Aantalsregu-
latie bij Eksters' (bladzijde 23-25). Zij stelt
vast dat bij faunaregulatie door de mens, bij-
voorbeeld door het verstrekken van voedsel
of door bejaging, ook veranderingen te ver-
wachten zijn in de competitieve interacties
tussen Eksters, Zwarte Kraaien en Kauwen.
Veranderingen in de competitie met soortge-
noten en met concurrentie zouden in de prog-
noses van het ingrijpen door de mens moeten
worden betrokken.

Het themanummer bevat ook inleidingen over 'Konijnen als
duinbeheerders', 'Amfibie, reptiel en duinbeheer', 'De Vos in
de duinen' en 'Natuur- of wildbeheer?'

Dit themanummer is te bestellen door storting van f 7,50 (in-
clusief f 2,50 verzendkosten) op gironummer 4 016 298 ten
naam van Kwartaalblad Duin, Leiden.

Eendenkooien in Friesland

Het uitgeven van thema-nummers is zo lang-
zamerhand algemeen goed geworden. Het
september-oktober 1982 nummer van 'Vanelus'
(jaargang 35, no. 5, bladzijden 109-152) is
geheel gewijd aan de eendenkooien in Fries-
land. Dit thema-nummer berust, zoals in de
inleiding wordt verteld, op twee pijlers: histo-
rische ontwikkeling en natuurwetenschappe-
lijke waarden zijn de aspecten, die de meeste
ruimte hebben toebedeeld gekregen. Andere
zaken met betrekking tot eendenkooien wor-
den minder uitvoerig besproken, of in het ge-
heel niet genoemd. Toch hebben J. Fokkema,
S.J. van der Molen, Bauke van der Veen en J.
Wiltenburg gemeend dit nummer in deze
vorm uit te laten geven, met name omdat deze
'geheimzinnige' bosjes in het landschap ter-
dege belangstelling verdienen. Wie zelf eens
in een eendenkooi rondgeleid wil worden kan
terecht in enkele kooien van 'It Fryske Gea'
(informatie bij het kantoor te Olterterp, 05126-
1448) in de kooi bij Buren, Ameland (infor-
matie bij de Amelandse VVV, 05191-2020) en die
bij Damwoude (informatie bij de Stichting 'De
Dokkumer Eendenkooi, p/a J.H. Boorsma,
Kooilaan 6, Damwoude, 05111-1754).

Dat de flora en fauna van onze eendenkooien
van bijzondere betekenis zijn zal niemand
kunnen ontkennen. Dat er in ruil voor de be-
scherming van gebieden nog steeds door-
trekkende eenden mogen worden gelokt en
gedood (ook als alle wateren zijn dichtgevro-
ren) is een ongewenste situatie. Het littera-
tuurlijstje van B. van der Veen verwijst ons
aan het eind in dit nummer naar interessante
litteratuur (zie ook 'Het Vogeljaar' 21 (5) : 466-
472, 22 (2) : 721-731 & 786).

Dit thema-nummer is verkrijgbaar door storting van f 5,— op
gironummer 966 255 van de Administrateur van de BFVV
(Bond van Friese Vogelbeschermingswachten), Woudvaart-
kade 52, 8606 XV Sneek, 05150-12670, onder vermelding
'Eendenkooien Friesland'.

Gigantisch milieuschandaal in Denemarken

De Deense chemische giant Cheminova heeft
twintig jaar lang tienduizenden tonnen giftig
afval gedumpt op de stranden langs de Lim-
fjorden in Noord-Jutland. Het grondwater in
het hele gebied is vergiftigd. Niemand wordt
tot de terreinen toegelaten omdat het té ge-
vaarlijk zou zijn.

In de Scandinavische pers wordt gesproken
van het grootste milieuschandaal aller tijden.
Cheminova produceert voornamelijk onkruid-
verdelgingsmiddelen. Van officiële zijde is
bevestigd dat tot nu toe ruim 10.000 vaten
gevuld met zeer giftige stoffen en een lading
gif waarmee nog eens 15.000 vaten gevuld
zouden kunnen worden in de grond zit. De
vergiftiging werd ontdekt na massale vis- en
vooral mosselsterfte in de Limfjorden.

Cheminova wordt door de autoriteiten als
'vrijwel zeker' veroorzaker van deze milieuver-
vuiling aangewezen. De Deense staat heeft al
tien miljoen gulden op tafel moeten leggen
om zestig mensen dag en nacht de vervuilde
grond te laten afgraven.